

Temat pracy : PSYCHOLOGICZNE UWARUNKOWANIA KONCENTRACJI NA PIENIĄDZACH

Promotor: prof. Maryla Łukasiak-Goszczyńska

STRESZCZENIE

Na przestrzeni ostatnich dwóch dekad wiele miejsca w pracach psychologicznych poświęcono wzrostowi znaczenia przypisywanego do dóbr materialnych i pieniędzy. Ciągłe jednak istnieje wiele pytań dotyczących zarówno przyczyn jak i psychologicznych konsekwencji zaabsorbowania materialną zasobnością. Udzielenie odpowiedzi na część z nich stało się przedmiotem niniejszej rozprawy poświęconej autorskiemu pojęciu koncentracji na pieniądzu.

W niniejszej pracy przyjęto, że koncentracja na pieniądzu jest zjawiskiem, które przejawia się w zaangażowaniu emocjonalno-poznawczym (pozytywnym wartościowaniu pieniędzy i chęci bycia ich posiadaczem) oraz zaangażowaniu behawioralnym (rozumianym jako angażowanie się w pracę zawodową dla korzyści finansowych). Celem badań było określenie jej determinant oraz wykazanie różnic dzielących ją od używanego przez wielu psychologów pojęcia materializm i tym samym przedstawienie ważnego znaczenia, jakie wprowadzenie terminu koncentracji na pieniądzu ma dla rozwoju wiedzy psychologicznej.

Uwarunkowań koncentracji na pieniądzu poszukiwano pośród trzech grup zmiennych: a) zmiennych psychologicznych, odnoszących się do różnorodnych aspektów funkcjonowania człowieka, m.in.: stopnia zaspokojenia potrzeb psychologicznych, dobrostanu psychicznego, wartości życiowych oraz stylów radzenia sobie w sytuacjach trudnych, b) przekonań na temat pieniędzy i subiektywnej percepcji własnej sytuacji materialnej oraz c) zmiennych demograficznych.

Przeprowadzono cztery badania. Dwa pierwsze (N = 111 oraz N = 259) miały na celu opracowanie niezbędnych narzędzi badawczych – Skali koncentracji na pieniądzu oraz Skali psychologicznych funkcji pieniędzy. Badanie trzecie (N = 350) oraz czwarte (N = 282) służyły natomiast analizie determinant koncentracji na pieniądzu. Ich rezultaty pozwoliły na określenie specyficznego wzorca psychologicznego funkcjonowania osób koncentrujących się na pieniądzu.

Okazało się, że osoby, które czują się niezależne, kompetentne i sprawcze oraz przyjmują w sytuacjach trudnych nastawienie zadaniowe do napotykanym problemom silniej koncentrują się na pieniądzu. Wykazano także, że u podstaw koncentracji na pieniądzu leży chęć wykorzystania pieniędzy do poprawy własnego nastroju i zaspokajania potrzeb psychologicznych (takich jak potrzeba niezależności oraz sprawstwa). Stwierdzono tym samym, że obraz osób skoncentrowanych na pieniądzu, wyłaniający się z przeprowadzonych badań, nie pokrywa się z obrazem sfrustrowanych materialistów, wynikającym z prac prowadzonych w krajach wysokorozwiniętych. Świadczy to zarówno o odrębności zjawiska koncentracji na pieniądzu od pojęcia materializmu, jak i odmiennym znaczeniu celów materialnych w Polsce, w porównaniu do państw wysokorozwiniętych.